

Nr 8.

Ankom till riksdagens kansli den 13 februari 1930 kl. 1 e. m.

*Utlåtande i anledning av väckt motion angående ändrad lydelse av
7 § i lagen om allmänna arvsfonden.*

I en inom första kammaren väckt, till lagutskott hänvisad motion, nr 7, har herr *Ekman* hemställt, att riksdagen ville för sin del besluta, att 7 § i lagen den 8 juni 1928 om allmänna arvsfonden skall erhålla den ändrade lydelse, som nedan närmare omförmäles.

Beträffande de skäl, motionären anført till stöd för sin hemställan, får utskottet, i den mån redogörelse därför ej här nedan lämnas, hänvisa till motionen.

Allmänna arvsfonden tillskapades i samband med införandet av den nya arvs- *Allmänna arvsfonden.*
lagstiftningen. I 5 kap. 1 § av lagen den 8 juni 1928 om arv, vilken lag trätt i kraft den 1 januari 1929, stadgas, att därest arvinge jämlikt de i lagens fyra första kapitel givna bestämmelserna icke finnes, arvet skall tillfalla »en fond, benämnd allmänna arvsfonden». De närmare bestämmelserna om fondens ändamål samt meddelande av understöd ur fonden ävensom om fondens förvaltning och bevakande av dess rätt återfinnas emellertid i en särskild lag, den ovan nämnda lagen om allmänna arvsfonden, vilken likaledes trätt i kraft den 1 januari 1929.

Sistnämnda lag innehåller, bland annat, att allmänna arvsfondens medel skola förvaltas av statskontoret såsom en särskild fond för främjande av barns och ungdoms vård och fostran. Fondens rätt till arv skall bevakas av kammaradvokatfiskalsämbetet, som också äger att tala och svara i mål, som röra fonden. Kammaradvokatfiskalsämbetet har jämväl befogenhet att å fondens vägnar godkänna testamente till annan än fonden, om testamentet är lagligen upprättat och anledning till klander ej heller eljest föreligger. I 7 § lämnas bestämmelser om tillsättning av boutredningsman i boet efter avliden, som icke efterlämnat annan arvinge än fonden.

Sistberörda lagrum, 7 § i lagen om allmänna arvsfonden, lyder för närvarande:

Finnes, då dödsfall inträffar, ej annan arvinge än fonden, skall det hos rätten anmälas av den, som har boet i sin vård, och nämne rätten, när sådan

anmälan sker eller förhållandet eljest varder kunnigt, utredningsman i boet. Prövas denne ej vara lämplig för uppdraget, varde han av rätten entledigad.

Det åligger kammaradvokatfiskalsämbetet att övervaka, att boutredningsmannen behörigen fullgöra sina skyldigheter.

Motionen. I motionen föreslår nu motionären, att denna paragraf i stället skall erhålla följande lydelse:

7 §. Finnes, då dödsfall inträffar, ej annan arvinge än fonden, skall det hos rätten anmälas av den, som har boet i sin vård, och nämne rätten, när sådan anmälan sker eller förhållandet eljest varder kunnigt, utredningsman i boet, utan så är, att den avlidne i testamente, varigenom han förordnat om all sin egendom, själv utsett boutredningsman. Prövas av rätten utsedd boutredningsman ej vara lämplig för uppdraget, varde han av rätten entledigad.

Det åligger kammaradvokatfiskalsämbetet att övervaka, att av rätten utsedd boutredningsman behörigen fullgör sina skyldigheter.

Av motionen synes framgå, att vad motionären åsyftar är icke en saklig ändring av lagrummets innehåll utan snarast ett förtydligande av dess innebörd. Motionären framhåller nämligen, att det för ett oförvillat omdöme synes uppenbart, att boutredningsman i regel ej bör av rätten förordnas, där allmänna arvsfondens rätt till arv är utesluten genom testamente. Emellertid har det visat sig, framhåller motionären vidare, att domstolarna stode tveksamma i nyssnämnda hänseende. Efter vad motionären trodde sig veta, hade olika domstolar tillämpat olika praxis vid bedömande av spörsmålet, huruvida boutredningsman skall enligt 7 § förordnas även i de fall, då den avlidne genom testamente förordnat om sin egendom och måhända själv utsett utredningsman i boet.

Utskottet. I motiveringen till ifrågavarande lagrum har lagberedningen uttalat, att det utan särskilt stadgande syntes uppenbart, att där allmänna arvsfondens rätt till arv vore utesluten genom testamente, boutredningsman ej borde förordnas, med mindre av testamentet framginge eller av kända förhållanden syntes följa, att anledning till klander av testamentet föreläge.

I vad lagberedningen sålunda yttrat kan utskottet till fullo instämma. Den boutredningsman, varom här är fråga, har till uppgift att i ett givet fall bevaka arvsfondens rätt. Det förefaller då uppenbart, att förordnande av sådan boutredningsman skall äga rum allenast då anledning finnes till antagande att någon dylik rätt existerar. Sådan anledning saknas givetvis i övervägande antalet fall, då den avlidne genom testamente tillagt annan än fonden all sin egendom. Men om exempelvis den såsom testamente betecknade handlingen ej uppfyller testamentsformen eller arvlåtaren vid testamentsupprättandet var sinnessjuk och det av sådan anledning är tydligt, att testamentet saknar giltighet, bör boutredningsman förordnas. Enbart förefintligheten av en möjlighet, att i framtiden anledning till klander av testamentet skulle visa sig, kan däremot icke utgöra skäl för att utredningsman redan dessförinnan skulle för fondens räkning tillsättas. Av uppgifter, som utskottet inhämtat dels från kammaradvokatfiskalsämbetet och dels från vissa av våra större underdomstolar, framgår också, att även om man på sina håll första tiden efter lagens ikraftträdande

varit tveksam om paragrafens tolkning i förevarande avseende och som följd därav stundom förordnat boutredningsman oaktat förefintligheten av giltigt testamente, man numera allmänt tillämpar de principer, som här ovan utvecklats. Något behov av att genom ett tillägg till lagrummet utsäga, att boutredningsman icke skall förordnas i de fall, där den avlidne genom ett av allt att döma giltigt testamente förordnat om all sin egendom, synes utskottet sålunda icke förefinnas.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att förevarande motion icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 13 februari 1930.

På första lagutskottets vägnar:

A. ÅKERMAN.

Vid detta ärendes behandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Åkerman*, greve *Spens*, *Schlyter*, *Svenson* i Eskhult*, *Norling**, *Öhman*, *Jonsson* i Lycksele och *Pålsson**;

från andra kammaren: herrar *Björkman*, *Lindqvist* i Halmstad, *Nilsson* i Antnäs, *Olsson* i Ramsta, *Hedlund* i Östersund*, *Johansson* i Brånalt, *Christenson* och *Sjögren*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.